

Dansk populær-rock er ikke kun noget med digitallyd og trommer med baglæns rum. Et af de mest populære makkerskaber på venstrefløjen har gennem et tiår været *Leif Sylvester* (Petersen) og *Eva Madsen*. Fra *Store Sonja* i 1976 til *Nicaraguapladen* i 1986 er det blevet til en god halv snes plader. Størst var populariteten med bandet *Svalerne*. Hvordan står det til i 1986?

»Jeg gider ikke hoppe på den med 40 videoer og større og større lyd«

ved Ole Bundgaard og Hanne Tofte Jespersen

Foto: Arne Kjær

Vi tog en tur på landet en fredag formiddag i november. Leif Sylvester og Eva Madsen slår ikke længere deres folder »i storbyens favn« men bor på en gård i det midtsjællandske. Vi fik en

snak om mangt og meget omkring Leifs arbejdsbord, som på det tidspunkt var dækket af en kæmpeplan over det filmprojekt, han er i gang med for tiden. Også Eva Madsen har andre jern i ilden

end det at synge, hun har lavet en del teaterarbejde, bl.a. med *Skifteholdet*. Hvor er parret henne på den musikalske front?

Leif: Vores udgangspunkt for at lave

musik er, at vi gerne vil formidle nogle ideer og tanker til andre mennesker, koste hvad det vil. Ligesom en maler der laver et billede, fordi han ikke kan lade være. Vores udgangspunkt er forskelligt fra hvis man beslutter sig for, at man gerne vil være i showbiss for ikke at gå glip af noget – for i så fald må man lave noget der gør at man kan blive i den verden. Det er ikke os.

Er der så ikke et stort publikum I ikke når – nogle der hører populærmusik på en helt anden måde?

Leif: Hvis valget er at takkes nogen er svaret nej. Jeg ville alligevel ikke nå nogen, hvis det var uærligt det jeg lavede.

Jeg tænker på at jeres musik er udtryk for et kraftigt valg – I har jo fx ikke moderniseret Jer i retning af teknopop eller det der kendetegner mainstreamrock?

Leif: Jo, det har vi på en måde. Vi har brugt det til at fortælle noget. Vi har f.eks. lavet reggae i en sang, der handlede om en gæstearbejder. Vi har brugt teknopop i et nummer der handler om en robot.

Men vi har ikke ændret den store stil efter hvilke humørsvingninger der var i samfundet, og det er fordi vores udgangspunkt stadig er det samme: Et ærligt oprigtigt budskab vi godt vil ud med.

Men da jeg hørte Jeres nye plade (Nicaragua-pladen Sylvester i Varmen) virkede den gammeldags på mig. Det ligger først og fremmest i lyden. Undgår I bevidst at bruge det som nu er moderne, fx 'gatede' trommer?

Leif: Det kommer an på det enkelte nummer. Om jeg synes det fører frem til det jeg vil. Hvis det bare er smart, synes jeg, det er forkert. Derved er det vi laver næsten ved at være provokeren-

de. Den slags står efterhånden ret alene. Jeg har ikke lyst til at ryge på den dér modevogn, så jeg går med planer om at lave det endnu værre.

Troværdighed på juke-box

Eva: Men når Leif laver melodier som han gør er det også fordi sådan *kan* han lave melodier. Der er mange andre former for musik, som jeg synes er flot, godt og alt mulig, som vi ikke laver. Det er også noget med hvad man evner, hvilke udtryksmidler man har. Når man ikke kan noder og det langsomt kommer ud af enkle guitar-akkorder eller på klaver, påvirker det da resultatet.

Men for mig er det vigtigt at man ikke laver noget fordi det gir kasse, men noget man kan gå ind for. At man kan leve med det. At man også kan leve af det, det er så fint nok.

Leif: Det er rigtigt at i starten vi lavede musik, var spørgsmålet: Hvad kan du overhovedet magte? Men så er det også et valg. Da vi startede, valgte vi ud fra en idé om at lave noget der ikke eksisterede, med udgangspunkt i ting vi syntes var gode. På det tidspunkt gjaldt det om at få tingene ud, sådan at man lavede sig et sprog som hang sammen med den idé man havde. Så indholdet i teksten hang sammen med musikken. At lave noget musik som havde muligheden for at komme i juke-box på linie med alt andet dansk-top, men bare ikke så forløjet. Jeg synes tit vi bevæger os på kanten af den genre. Ikke kun dansk-top, men alligevel sådan, at hvis du tog et af vores numre og lod et bal-orkester spille det, ville det lyde fuldstændig som et dansk-top-nummer.

Eva: Jeg synes kvaliteten ligger i troværdigheden, det er derfor jeg siger vi

laver det vi evner, med de midler vi har til at udtrykke os.

At vælge at blive hørt

Der er en hårfin balance mellem det der går ind ad det ene øre og ud ad det andet – og så det I laver.

Eva: Ja, men det er som jeg sagde ikke noget vi sådan har valgt. Den der giro 413, refrain- og gårdsangertradition er en som både Leif og jeg har hørt hjemmefra og holder af. Jeg er tit ude i ubehagelige situationer, hvor folk ber mig om at synge det og det nummer. Og så ser jeg på det og må sige, at det vil jeg ikke fordi jeg synes det er noget sludder. Jeg vil hellere vaske gulv, end jeg vil lave noget som jeg ikke kan stå inde for.

Man kan godt diskutere form og prøve noget nyt, men det er aldrig et spørgsmål for os om, hvad der vil fænge eller hvad der kan betale sig.

Leif: Nej, men det har alligevel noget at gøre med, hvem vi henvender os til, eller vil henvende os til. Det er almindelige mennesker. Sangene handler om almindelige mennesker, vi prøver at lave et troværdigt billede, hvor tekst, musik, melodi, udgangspunkt og modtageren hænger sammen i en stor helhed.

Der er nogle der mener at den musik I spiller i sig selv er konserverende, reaktionær. At musikken lukker for det I vil. Tror I ikke at det at spille populærmusik kan gøre at budskabet bliver indsnævret?

Eva: Jeg tror at dem der vælger at høre os hører efter. Og jeg tror vi har fået nogle mennesker til at føle at de var gode nok. For alt det der i medierne, dét handler aldrig om dem. Jo, engang imellem når TV f.eks. siger: Nu skal vi

lave noget om en eller anden outsider af en slags. Men der er mange mennesker der synes, det ikke er dem der bliver lavet noget for.

Når vi er ude at spille tror jeg folk kommer, fordi de gerne vil høre hvad vi laver. Nu har vi også selv sørget for at skabe nogle betingelser, vi kan spille under. Vi har før fået henvendelser fra folk der siger, 'vi skal ha gang i den, vi skal ha fed fest, kan I komme og spille'. Det siger vi nej til. Vi vil kun spille steder hvor folk har valgt at høre os.

Leif: Det værste jeg ved når vi er ude at spille er, hvis jeg får fornemmelsen af, at det lige så godt kunne have været nogle andre der stod og spillede. Så mister jeg engagementet. Derfor har vi valgt at sige, at de steder vi skal spille skal være steder, hvor folk har valgt at komme for at høre os. Ellers skal du bruge halvdelen af tiden på at overbevise folk om, at de skal høre efter, og det kan du alligevel ikke, for til en fest hvor der går sprut ind, handler det jo tit om noget helt andet, at få fat i en pige eller en fyr og sådan noget.

Eva: Det er der jo overhovedet ikke noget i vejen med, men det er ikke os når vi synger de sange.

Skvaler-sound

Leif: Jeg tror tit vores musik blir brugt til at komme lidt videre på. Et klap på skulderen eller et spark i røven. Vi har nogle eksempler der har styrket os i troen på at folk hører efter. Vi oplevede engang en pige der kom op til os efter en koncert og fortalte at efter hun havde hørt os synge »Nattens dronning«, var hun holdt op med at jukse og havde fulgt vores musik lige siden. Senere har hun opsøgt os flere gange og hun er stadigvæk stoffri.

»Der er nogle systemer man ikke kan sige sig fri for når man har et orkester, der køber hele tiden«

Mange af jeres sange har kørt meget i juke-box. Hvad med det I laver nu?

Leif: Det kan vi selv bestemme lidt, det afhænger af om vi laver singleplader.

Eva: Men der er nogle af vores singleplader der aldrig har været i juke-box. De alt for langsomme, lidt mere filosofiske numre er der ikke. Det er mest sådan nogen med lidt gang i.

Leif: Det er klart det hænger sammen med at det er på et værtshus, hvor

folk snakker. Det skal være mere gennemtrængende ting for at folk lægger mærke til dem. Sådan med inciterende rytmer. Og dog, en sang som »Friheden flyver« der nu har været i juke-box i 8 år, den har jo ikke det.

Er det ikke det melodiske så, og det iørefaldende omkvæd?

Leif: Jo og så Evas gennemtrængende stemme – hvis man hører min stemme på et værtshus går den jo fuldstændig i et med kasser, der bliver flyt-

tet, og folk der sidder og råber på mere øl.

Og så selvfølgelig den der linie med »friheden flyver«... Vi havde jo en hel klar retning med den sang – hvor den skulle havne og hvem den var rettet til, men det kan man jo ikke selv helt bestemme. Vi har flere gange hørt at f.eks. en fra Fremskridtspartiet i en samtale i radioen vælger den sang, fordi han synes det virkelig er én, der fremsætter hans politiske linie. Så er den pludselig vendt om.

Der tror jeg egentlig det svære ligger. Hvis man skal nå langt ud og lave nogle brede sange, så skal de være til at misforstå.

Kan musik ikke være et budskab i sig selv?

Leif: Jo, jeg synes der er nogle bestemte ting musikken kan gøre. I Mellemamerika er der jo eksempler på, at nogle sange er blevet forbudt, men hvor musikstilen fortsatte og blev revolutionær. Den tradition har vi ikke umiddelbart. Det nærmeste vi kom var med *Sylvester og Svalerne*, hvor vi havde en sound, en lyd, som godt kunne være spillet uden tekst, så man alligevel kunne høre det var os. Man kunne måske endog få ud af musikken, at det handlede om nogle almindelige mennesker, bl. a. fordi vi brugte harmonika og den slags. Harmonika er noget med gårdmusiker og værtshus. Musikken skaber billeder, fordi man kender traditionen. Man har f.eks. sjældent set en harmonika i et stort klassisk orkester.

Pladeproduktion og professionalismisme

Hvor mange plader har I egentlig lavet?

Leif: En 12–13 stykker. Derimellem flere filmplader og en børneplade.

Eva: Den første plade var »Store Sonja« fra 1976. Det var da Leif og jeg lærte hinanden at kende, jeg nåede lige at komme med på en anden stemme og noget kor.

Leif: Vi har haft de samme udgangspunkter undervejs, men der har været en udvikling. Det hænger også sammen med en viden om produktionsapparatet. Og med hvordan den tekniske udvikling ellers har været, den kan man ikke se bort fra.

Hvis vi tar den første plade. Den var naiv og troværdig på en helt bestemt måde som det nok kun kan lade sig gøre den allerførste gang. Jeg kendte ikke til teknik, havde bare nogle ideer om, hvordan det skulle være. Jeg kørte uhæmmet løs og havde ikke respekt for noget som helst, ikke noget med at det ikke kunne lade sig gøre. 2. gang så ved man straks noget. Og så har vi bare været heldige på den måde at vi på de første 5–6 plader blev stillet i nogle forskellige udgangspositioner, som gjorde at der i det lå nogle fornyelser: Så var det første gang Eva var rigtig med på en hel plade. Så var det første gang Erik (Clausen) og mig var sammen på en plade. Så var det første gang vi var i et stort studie. På 3. plade havde vi f.eks. fået vores eget orkester Svalerne. Det betød nogle nye instrumenter. 4. gang var omkring filmen *Casablanca*. Det var sange, der blev lavet til filmen, ikke filmmusik. På pladen var der numre der slet ikke var med i filmen.

Derefter blev det måske mere, hvad skal vi kalde det – »vane«, noget med at lave en plade om året. Nogle systemer som man ikke kan sige sig fri for når man er inde i det, og har et orkester der kører hele tiden. Så er man professionel på det tidspunkt – det er også et ar-

»Vi holdt netop op med Svalerne da vi kom ind i det der med en plade om året«

bejde, der er en hel masse du må indordne dig under, strømninger i tiden og sådan noget.

Eva: Vi holdt netop op da vi kom ind i det der med at lave en plade om året. Svalerplade nr. 2 var lidt en plade der skulle laves. Der var ikke en rød tråd som der var på den første. Da Svalerne var virkelig populære stoppede vi.

»Går der latino i den, så står jeg af«

Leif: Det var også fordi de begyndte sgu at ville ha' medbestemmelse – så på

det tidspunkt ville jeg lave et nyt band!

Svalerne var egentlig et orkester fra Stenløse og omegn med Søren Wolff i spidsen. De havde forsøgt at slå igennem, men de var ikke rigtig kommet ud over Islev bio. Det var en god ting at spille med et sammenspillet orkester. Og i de første år havde jeg så mange spruttende ideer, at de kom igennem. Efter nogle år opstod der forskellige musikalske divergenser. Mange af musikerne var blevet meget dygtige og havde mange andre projekter kørende efter at de var blevet kendte i Svalerne. Tilslidst gad de ikke mere i Svalerne, men for at fastholde den der sax/harmonika lyd ringede jeg til Anders (Laursen) og Oyvind (Ougaard) og spurgte om de ville være med til noget nyt. De sagde at de synes at jeg blev nødt til at spørge de gamle i Svalerne om de stadigvæk ville være med. Og det viste sig at det ville de desværre, så det nye band blev med de samme musikere!

Hvad gik uoverensstemmelserne på?

Leif: Det har jo noget med mig at gøre. Jeg har svært ved at forklare mig i detaljen, hvad jeg mener. Jeg har altid syntes det var fint med samarbejde, men mener dermed noget med at »lægge til«. Den der kunne beslutte, hvornår og hvad der skulle lægges til var mig. Hvis ikke det passede i min ånd ville jeg ikke bruge det. Sådan havde jeg arbejdet med musikere mange gange, men i Svalerne blev det til sidst meget knudret. Og så har jeg det også sådan at når noget går hen og bliver en institution bliver jeg rastløs og træt og vil prøve noget andet. Jeg sad hele tiden og sagde nej! nej! nej! Så gik der funk i den, så gik der latin, så noget tredie.

Eva Madsen og Leif Sylvestor med Mormor i baggrunden

Jeg synes ikke man kunne skille tingene af. Når jeg havde siddet og lavet en tekst og en melodi så havde jeg også allerede en vej til den. Et hele. Der er så meget der bliver lavet i dag der er godt arrangeret, godt spillet. Og alligevel er det utroværdigt. Det er fordi det ikke hænger præcist sammen. Jeg tror også på det der med for mange kokke, dét fordærver maden. For mange der skal have deres specielle ideer ind i det, så det hverken bliver det ene eller det andet, sådan vil jeg ikke lave musik.

Eva: Det endte med at Svalerne holdt op for en 3-4 år siden. Så var der et behov for at lave noget musik i fredsarbejdet, så lavede vi Fredsbandet, hvor i øvrigt en lang række af de samme

musikere var med. Det var et kæmpeband med stort kor og mange sangere. Der blev også en diskussion om hvordan musikken skulle være.

Leif: Det blev meget hurtigt noget Ongo-bongo. Og det var i hvert fald ikke mine forestillinger, da jeg kom med ideen til fredsbandet, det var mere sådan noget med et stort rockorkester med kor.

Hvad sker der, hvis det bliver det du kalder Ongo-bongo. De musikalske strømninger du ikke vil have med, hvorfor er det i konflikt med det du gerne vil?

Leif: En koklokke og sådan kan være helt fin, hvis det har en eller anden rockfeeling, men går der latino i den så står jeg af, det er ikke mit sprog.

Mormor

Mormors kolonihavehus

Men problemet kan jo være at musikerne gerne vil udvikle sig og finde nye veje.

Leif: Det kan de gøre i deres fritid så!

Eva: Der er ikke noget galt i alle de forskellige former. Man har hver sin vej, men vores udgangspunkt har aldrig været at nu laver vi et nummer der er godt at danse til. Det kunne det godt være, men sådan er det ikke for os.

Jeres udgangspunkt er teksten?

Eva: Både ja og nej. Man kan godt lave nogle melodistumper inde i hovedet som så sætter en tekst i gang. Jeg har aldrig opfattet musik som bare underlægning. Musik kan være ord og billeder uden tekst. Fx meget af den klas-

Eva Madsen og – Mormor.

siske musik. Ligesom der er sange, hvor det ville være synd at der var musik på, som er så talende ved, at det bare er én der synger. Men i det øjeblik det er tekst og musik, så er det for mig en helhed. Det skulle helst smelte sammen, så form og indhold ikke går imod hinanden.

Leif: Jeg synes ikke man kan stå og synge »Bomben springer yeah yeah, boooomben spriiinger bidubdu-ahhhh...«

Vi kan også tage eksemplet med »Mormors kolonihavehus«. Det var nemlig en sang ud af en større sammenhæng som handlede om storbyen og dens små oaser og at kolonihaveområdet på det tidspunkt blev nedlagt. Jeg

kan huske at Erik (Clausen) og jeg kæmpede meget om det der. Jeg ville meget gerne have haft et vers med om at i dag stod der nogle kolde betonhuse, der hvor mormors kolonihavehus lå. Nu hvor den står alene kan den nemt komme til at virke romantiserende.

Eva: Dengang var der ingen der kunne ane at den nærmest blev en slags varemærke for os, og Leif fik egentlig ret, at den alene måske kan virke som den rene idyl. Det er én som folk altid ber os om at spille, selv om vi har 200 andre numre.

Vi er lidt uenige om vi skal have den med. Jeg synes godt vi kan synge den. Jeg spiller også for folks skyld samtidig med at jeg gør det for min egen. Og der

er ikke en eneste forløjet linie i den sang. Jeg synes den er sød og varm og hyggelig og rar uden de store perspektiver, men et stemningsbillede på, hvordan jeg f.eks. kan huske det da jeg var barn og sad bag på cyklen. Et fint og ærligt lille billede.

De fleste der er blevet kendt på en eller anden sang kender til det med at folk stadig gerne vil høre den, mens man selv er blevet træt af at spille den.

Leif: Ja, men dér er der nu også forskel. Vi spiller fx stadigvæk »Friheden flyver« og den blev lavet på samme tid som »Mormors...«. Det er ikke så meget det, at vi har spillet den meget – mere, hvad det er for et nummer. Med »Mormors...« vidste jeg til sidst ikke hvad jeg skulle lave, jeg havde sådan et dobbelt forhold til den når jeg stod på scenen. Jeg kunne ikke stå og sige: Yeah kom så (så synger vi allesammen). Jeg følte mig som en parodi på mig selv.

Ud over 3 akkorder – så bliver jeg mistænksom

Leif: Jeg mener jeg har en *dramatisk* forståelse for lyd. Det viser sig når jeg laver musik til film. Alt det jeg har lavet går *med* billederne, musik kan let gå *imod* billederne. Det må være den præcise dramatiske opfattelse, som gør at jeg låser det uhyggeligt fast, hvis jeg kan komme til det. Det er derfor musikere kun kan lægge til. Og i de bedste tilfælde har musikere lagt til ud over det jeg har kunnet forestille mig, men alligevel den vej jeg synes var den rigtige. Men når nogle musikere begynder at kende hinanden og har været på vejen i flere år, vil de jo ikke blive ved med at finde sig i at idioten sidder der og siger: Jeg vil have de tre enkle toner

dér. Jeg bliver mistænksom over for alt hvad der går ud over 3 akkorder!

Jeg har lavet en regel med musikere. De må gerne udvide akkorderne til *dim** og alt det der, hvis bare jeg ikke kan høre det. Men så sker der jo også det at engang imellem hører jeg en akkord, hvor jeg siger hov, hvad var det du lavede der. Det skete fx da jeg lærte Fis-dur at kende når vi spillede i E-dur. Så kunne jeg lave nye sange i 3 år! Jeg begyndte at blande andre ting sammen som jeg ikke ville have gjort, hvis jeg havde været musiker, bestemte måder at gå frem og tilbage mellem de akkorder, og som gør at det kommer til at lyde anderledes. Selvfølgelig er det lidt noget kruk at jeg kun kan 3 akkorder, men jeg bruger aldrig udvidede akkorder, det synes jeg ikke er nødvendigt. Det er jo også godt at have noget til musikere, hvis de nu skal have lidt at bestemme. Så sir jeg kan vi ikke udvide lidt her og der. og så sidder de og arbejder med dét!

Men musik er jo noget meget kollektivt.

Leif: Ja, men det er der problematikken kommer når jeg arbejder med musikere. De er mine farver, siger jeg, det bliver de pisseforargede over.

Play-back og pessimisme

Mener du, at det er fordi I er blevet for mange kokke, at jeres popularitet er dalende?

Leif: Nej, det er også noget med at tiden spiller en stor rolle. Vi er ikke 17 år længere, vi er jo 40'erne. Og det er et stort spil. Det er også noget med mu-

sikindustrien. For nogle år siden var der et møde mellem dem, hvor det blev bestemt at den musik der skulle satses på var den for unge fra 14 til 22 år.

Eva: Og der bliver dårligere og dårligere vilkår for levende musik. Tag fx musikvideoerne. Eller det, at man altid hører play-back. Folk tror, at de spiller rigtigt. Når så orkestrene spiller live siger folk, hvad er det for noget, det var da meget flottere i fjernsynet. Folk bliver mere og mere fremmedgjorte i deres holdning til levende musik.

Leif: Der opstår heldigvis nogle subkulturer og nogle alternativer og det er det gode i det, det må man styrke på alle mulige måder. Sådan opfatter jeg også os selv. Selvom vi på et tidspunkt var oppe, på grund af tiden og fordi vi var noget nyt der manglede, så synes jeg efterhånden at vi igen må opfatte os selv som en alternativ gruppe.

Men det er egentlig et pessimistisk billede I tegner af udviklingen?

Eva: Det er da også realistisk. I de år jeg har beskæftiget mig med musik har det ændret sig i utrolig grad. Jeg kan blive direkte gal over hele det der med play-back. Musikere og sangerne bliver behandlet så dårligt. En skønne dag er det måske sådan at mennesker ikke ved hvad levende musik og levende menneskestemmer er.

Min oplevelse af det er lige det modsatte. At folk bliver trætte af hele tiden at høre play-back.

Eva: Hvis man er meget musikinteresseret, vil man måske ha det sådan. Men de fleste hører musik i radioen og på TV. Hvis der var meget mere levende musik i radio og fjernsyn så ville de mennesker som får de fleste musikoplevelser derigennem vide, at der fandtes noget andet.

* d.v.s. -dim i becifringssproget.

Fremtidsperspektiver

Vi ligger under for det der med flot sound alle sammen. I har fx stort lydanlæg med de nyeste tekniske frembringelser til Jeres lyd når I spiller ude.

Leif: Det synes vi er nødvendigt lige nu, fordi vi kun har to musikere med og det skal fylde. Det er en brat overgang fra at være 6-8 musikere og til det her, så for ikke at snyde publikum har vi stort lydanlæg med. Og man kan ikke se bort fra de ting der bliver opfundet. Det blir ikke uægte af at vi bruger et godt lydanlæg.

Eva: Og det er noget andet end at tage ud og synge til play-back.

Får I nye publikummer? Den tradition I står for, taler vel til et bestemt publikum?

Leif: Jeg synes godt at vi kan mærke

en eller anden form for stagnation. Meget af vores publikum må nu vælge om de skal købe det par sko eller en plade eller gå til koncert med os. Vi har et familiepublikum. Ungerne kommer med indtil de er en 12-13 år, så ryger de over på noget af det nye der er. Når de så får familie så ryger de noget på os igen.

Er der ikke også en geografisk forskel?

Leif: Vi har altid været meget populære i Jylland. Men den måde vi booker på og hvor længe vi turnerer gør, at vi ikke kan være i Jylland meget mere end et par gange eller tre om året – måske er det derfor . . .

Hvad har I selv tænkt Jer fremover?

Eva: Det er vigtigt med nye udfordringer og at lave nogle nye ting, men vi

vil ikke gå på kompromis med det vi tror på, så hellere stoppe det er sikkert. Men jeg tænker ikke så langt frem i tiden. For mig drejer det sig om det jeg laver lige nu. Om et halvt år er det måske noget helt andet.

Leif: Jeg har lyst til at lave noget der er grimt på sin egen måde, mere provokerende, mere dialektisk end det har været hidtil. Mere respektløst. Jeg gider ikke hoppe på den der med 40 videoer og større og større lyd. – Indtil videre er det nogle fornemmelser jeg har. En masse spørgsmål – kan man nøjes med et lille trommeslag? Kan det fungere med bare to lyde? Skal det være en tromme, kan det fungere med en dåse? Noget fandenivoldsk. Jeg har lyst til forenkling.